

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse paragrahvis 6 sätestatust palun

anda luba isikuandmete töötlemiseks isiku nõusolekuta	X
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid	X
isikuandmete töötleja on määranud andmekaitsespetsialisti	X

Uuringu nimi	Lasteabitelefoni 116 111 tulemuslikkuse uuring
--------------	--

A. Selgitage lühidalt, miks on isiku tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks:

Uuringu eesmärk üldiselt on hinnata Lasteabi tegevuse tulemuslikkust abivajava või hädaohus oleva lapse kohta info edastamisel kohalikule omavalitsusele ning seotud võrgustikele ning teha põhistatud ettepanekuid Lasteabi töö tõhustamiseks. Sealhulgas uuritakse Lasteabi rolli varajase märkamise vaates, Lasteabi koostöö ja infovahetuse efektiivsust ning kuidas Lasteabi tegevus toetab lapse abini jõudmist. Selleks:

1. analüüsitakse teiste Eestiga sarnaste või Eesti jaoks eeskujulike riikide praktikaid.
2. Analüüsitakse Lasteabi pöördumisi abivajavate ja hädaohus olevate laste osas (Lasteabi tegevust, sh info edastamist STAR keskkonda sisestatud info, olukorra kirjelduse ja toimingute põhjal)
3. Analüüsitakse pöördumistega seotud abivajavate või hädaohus olevate laste menetlusinfot ja ajalugu sotsiaalteenuste- ja toetuste andmeregistris (edaspidi STAR).
4. Analüüsitakse Lasteabi, lastekaitse ja seotud võrgustike (politsei, häirekeskus, meditsiinasutused) vaateid ja seisukohti ning arvamusi kvalitatiivmeetodite abil ja kuidas Lasteabi ja võrgustike vahelist infovahetust parandada.
5. Nende allikate ja meetodite abil antakse soovitusi Lasteabi töö tõhustamiseks, analüüsitakse Lasteabi tulemuslikkust ja luuakse eeldatav Lasteabi mõju mudel.

Eetikakomitee ja Andmekaitse Inspektsiooni lube taotletakse 2. ja 3. tegevuse jaoks. Täpsemalt uuritakse Lasteabi tegevusi abivajavate või hädaohus olevate laste osas STAR keskkonda sisestatud informatsiooni põhjal. Selleks, et hinnata Lasteabi pöördumise asjakohasust ja vastavust tegelikule olukorrale, vaadeldakse väiksemas valimis varasemat menetlusinfot (varasemad menetlused, pöördumised, toimingud, juhtumiplaan ja rakendatud abinõud). STAR keskkonnas olev menetlusinfo võimaldab analüüsida, kuidas lastekaitsetöötajad on Lasteabi poolt edastatud infot hinnanud ja kui võrd abistav see on olnud. Lasteabisse pöördunud laste profiil aitab selgitada, kas ja milliste teemade puhul on Lasteabi tulemuslik varajase märkamise vaates või millise edasise käigu annab juhtumile Lasteabi pöördumine ja tegevus.

Selliste andmete kasutamine on vältimatu, kuna teisi sarnaseid otseseid allikaid, mis võimaldaks Lasteabi tööd analüüsida ja parandusettepanekuid pakkuda, ei ole. Uuringus kasutatakse ka teiseid hinnanguid, näiteks lastekaitsetöötajate jt võrgustiku osapoolte seisukohti, ent need on tõenäoliselt

üldsõnalised ja võivad olla teistest asjaoludest sisuliselt mõjutatud. Näiteks võivad lastekaitsetöötajad olla infovahetuse osas pessimistlikud negatiivse STAR kasutajakogemuse, mitte Lasteabi töö tõttu. Ka võivad neil kognitiivsete kallete tõttu meeles olla mõned juhtumid, näiteks ekstreemsed või hiljutised, ent mitte selged seaduspärad, eriti seetõttu, et lastekaitse valdkonnas on spetsialistidel suur töökoormus. Samuti on lastekaitsetöötajad infovahetuses teine osapool ja ka see võib nende vaateid mõjutada. Seetõttu pakub STAR andmete analüüsimine tasakaalustavat, erapooletut ja otsest vaadet andmetesse, võimaldades infovahetuse parameetrid selgelt kaardistada ning leida kohad, kus infovahetust parandada. Väiksemas mahus laste menetlusinfo jms sügavam analüüs võimaldab saada aru, millist rolli mängib Lasteabi laste ja perede probleemide varajases märkamises ja anda sellest tulenevalt soovitusi selle rolli realiseerimiseks.

Vastutav töötaja eemaldab STAR andmetest enne volitatud töötlejale üleandmist isiku tuvastamist võimaldavad andmed (nt isikukood, täpne elukoht, nimed) ja asendab need pseudonüümidega.

B. Selgitage ülekaaluka avaliku huvi olemasolu (*näiteks edasiste strateegiate ning stsenaariumite kujundamine ühiskonnaheaolu muutmiseks; uued teadmised inimese, ühiskonna ja nende vastastikuse toime kohta; kuidas teadustulemusi on võimalik rakendada inimeste elu, tervise ja vabaduse kaitseks, heakskiidetud teadus- või arendusprojekt*):

1. Uuringu läbiviimine on seotud Sotsiaalministeeriumi eesmärkide ja prioriteetsete ülesannete täitmisega. Heaolu arengukavas 2023-2030¹ on laste ja perede valdkonna üks tegevussuundi **lastekaitsekorralduse uuendamine**, mille raames tuleb luua võimalused lapse abivajaduse ennetamiseks ja võimalikult varajaseks märkamiseks ning vajaliku toe õigeaegseks pakkumiseks, samuti täpsustada Sotsiaalkindlustusameti kui riikliku lastekaitset korraldava asutuse ja järelevalveasutuse pädevust ja ülesandeid, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuste toetamisel ning nende lastekaitse tegevuse ja teenuste nõuetekohasuse kontrollimisel. Sellelega kooskõlas valmistab Sotsiaalministeeriumi perede heaolu ja turvaliste suhete osakond ette laste heaolu reformi, mille aluseks on 2023. aasta II kvartalis valmiv lastekaitse seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus (tegevus on ka Vabariigi Valitsuse 2023-2027 tegevusprogrammis²). Reformi eesmärgid on parandada abivajavate laste varajast märkamist ja abistamist ning tõhustada juhtumikorraldust ja kvaliteedi tagamist lastekaitsetöös, et laste ja perede abistamine oleks tulemuslikum. Selleks on vaja suurendada valdkondadeülest ja spetsialistide vahelist koostööd ning vaadata üle kohaliku ja riigi tasandi lastekaitsealased ülesanded, samuti muuta kasutajasõbralikumaks STAR kui lastekaitsetöötaja keskne töövahend. **Uuringu tulemused aitavad reformi elluviimisele kaasa, sest aitavad välja selgitada, kas praegu lasteabiteenuse näol riigi poolt pakutav tugi kohaliku tasandi lastekaitsele on piisav ja tõhus ning millised on võimalused koostöö ja andmevahetuse parandamiseks. Samuti annab uuring teavet selle kohta, kui hästi toimib praegu lastekaitse seaduses kirjeldatud hädaohus olevate laste abistamise süsteem ja kuidas saaks seotud asutuste koostööd ja andmevahetust parandada, et tagada ohus oleva lapse kiire abistamine. Lisaks annab uuring sisendit STAR-i arendamisele kasutajasõbralikumaks töövahendiks.**
2. Uuring panustab 2023. a läbivalt olulistesse teemadesse, sest uurib eri valdkondade ja asutuste koostöö toimimist ja kitsaskohti hädaohus olevate laste abistamisel (SKA lasteabi, PPA, Häirekeskus, haiglad). Uuringu tulemused annavad sisendit takistuste vähendamiseks asutuste koostöös. Samuti toetab uuring rohepöörde eesmäärke, sest aitab selgitada STAR-i kaudu toimuva infovahetuse ja koostöö arenguvajadusi, et selle põhjal arendada STAR-i veelgi paremaks ja mugavamaks andmevahetuse ja koostöö kanaliks, vähendades vajadust

¹ Heaolu arengukava 2023-2030 <https://www.sm.ee/heaolu-arengukava-2023-2030#heaolu-arengukava-20>

² Vabariigi Valitsuse 2023-2027 tegevusprogramm. Kättesaadav: <https://valitsus.ee/media/6186/download>

info vahetamiseks paberkandjal ja e-kirjadega (digiprügi).

C. Selgitage, kuidas tagate, et isikustatud andmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

On läbi mõeldud, milline on minimaalne sobiv andmestik analüüsi läbi viimiseks ja nii ei küsita näiteks andmeid kõigi pöördumiste kohta, samuti kõigi juhtumite detailsemat infot (juhtumiplaane). Laste delikaatsed isikuandmed (isikukood, täpne elukoht, lapse ja pere nimed) pseudonümiseeritakse, et võimaldada küll seoste loomist, ent mitte laste ära tundmist. Andmesubjektile ei kaasne uuringuga kohustusi, kuna vaadeldakse juba salvestatud andmeid.

D. Selgitage, kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani.

Taotleja (Sotsiaalkindlustusamet) teeb andmetest väljavõtu, pseudonümiseerib andmed ja edastab need krüpteeritult ja kasutades turvalist vahenduskeskkonda uuringu läbiviija kontaktile ehk Kantar Emori (volitatud töötaja) töötajale.

Sotsiaalkindlustusamet on sõlminud uuringu läbiviijaga (AS Emor) töövõtulepingu (5.2-9/3598-1), milles on viidatud, et pooled täidavad kõiki kehtivaid andmekaitsealaseid ja infoturvet puudutavaid õigusakte. Töövõtja kohustub tagama lepingu täitmise käigus isikuandmete töötlemise õiguspärasuse ning vastavuse isikuandmete kaitse üldmääruses (EL 2016/679) ja teistes andmekaitse õigusaktides sätestatud nõuetele, sh täitma organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi turvameetmeid konfidentsiaalsete andmete kaitseks juhusliku või tahtliku volitamata muutmise, juhusliku hävimise, tahtliku hävitamise, avalikustamise jms eest.

1. Vastutava töötaja üldandmed³	<i>Täidab taotluse esitaja</i>
1.1 Vastutava töötaja nimi	Sotsiaalkindlustusamet
1.2 Registreeritus Eesti Teadusinfosüsteemis	-
1.3 Registrikood või isikukood	7000 1975
1.4 Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn (Sotsiaalkindlustusameti Tallinna kontor) Pepleri 35, 51003 Tartu (Sotsiaalkindlustusameti Tartu kontor)
1.5 Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn
1.6 Kontaktandmed <i>telefon, e-post</i>	(+372) 612 1360; info@sotsiaalkindlustusamet.ee

NB! Andmed volitatud töötajate kohta täidetakse allolevas taotluse lisis nr 1.

	<i>Täidab taotluse esitaja</i>
2. Teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus	Teadusuuringu läbiviimise õiguslik aluseks on IKS § 6 lg 5 ja SKA põhimääruse § 6 p 10, mille järgi Sotsiaalkindlustusameti ülesandeks on riiklike

³Vastutav töötaja on uuringu läbiviija – taotluse esitaja. Juhul, kui ta kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötajad

<p><i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest isikuandmete kaitse seaduse § 6- le. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus (kui olete registreeritud teadus- või arendusasutus) või teadus- või arendusprojekti avamise otsus, leping vms</i></p>	<p>lastekaitseteenuste korraldamine. Uuringut rahastatakse osaliselt Sotsiaalministeeriumile 2023. aastaks riigieelarvest eraldatud teadus-arenduse (TA) vahenditest (Analüüsikomitee koosoleku memo 07.12.2022). Projekt on kooskõlastatud Riigi Tugiteenuste poolt ja vastab teadus- ja arendusprojekti viiele põhiomadusele, mis kinnitab, et raport on (i)avalikult kättesaadav ning (ii) vastab teadus-arenduse kriteeriumitele (uudne, loominguline, ettenägematute tulemustega, süstemaatiline ja ülekantav).</p>
<p>3. Uuringu tellija</p> <p><i>Täidetakse, kui uuringut viiakse läbi kellegi tellimisel ja talle edastatakse vaid uuringu tulem</i></p>	<p>Sotsiaalkindlustusamet, koordineeriv osapool</p>
<p>4. Isikuandmete töötlemise eesmärk</p> <p><i>Kirjeldage uuringu eesmäärke (ka püstitatud hüpoteesi/hüpoteese), mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine</i></p>	<p>Isikuandmed on vajalikud uurimaks, kuidas Lasteabi poolt omavalitsusele edastatud pöördumine STAR-is, mille koostamisel tuginetakse Lasteabile laekunud pöördumise sisule, kuid ka teistelt ametiasutustelt (HÄ, PPA jt) saadud informatsioonile, toetab lastekaitsetöötajat lapse abivajaduse esmasel hindamisel, abi pakkumisel ja otsuse langetamisel juhtumikorralduse algatamise või algatamata jätmise osas.</p> <p>Täpsemad uurimisküsimused on järgmised (<i>paksus kirjas on välja toodud andmeid puudutavad uurimisküsimused</i>):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millised on Eestile erinevatel põhjustel eeskujudeks olevates riikides Lasteabiga sarnaseid ülesandeid täitvate asutuste praktikad ning õppetunnid ja millised neist ja miks sobiksid ka Eestis rakendamiseks? • Millist infot ja kuidas on Lasteabi kohalikule omavalitsusele abivajava lapse kohta edastanud, millised on olnud tulemused ja mida oleks eesmärkide saavutamiseks vaja muuta? • Millist infot ja kuidas on Lasteabi kohalikule omavalitsusele hädasoleva lapse kohta edastanud ning kuidas on läbi viidud hädaohus lapse olukorra hindamist ja esialgsete meetmete kohandamist, millised on olnud tulemused, kuivõrd ja kuidas erineb see lastekaitsetöötajate hilisematest hinnangutest ja mida oleks eesmärkide saavutamiseks vaja parandada/muuta? • Kui palju Lasteabi poolt vahendatud juhtumitest puudutavad varajases probleemide staadiumis peresid ja lapsi ja kuidas varajast märkamist võiks soodustada? • Tulenevalt leitust ja allikatest, milline on Lasteabi tegevuse ja eeldatava mõju esialgne mudel ning roll lastekaitse valdkonnas?

	<ul style="list-style-type: none"> • Millised on rakendatavad võimalused, et Lasteabi saaks edaspidi jooksvat tagasisidet enda töö väljundite ja tulemuste kohta?
<p>5. Isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus</p> <p><i>Määratlege isikud/isikute rühmad, keda uurida kavatsete ning kui palju neid on</i></p>	<p>Uuringus võetakse välja järgmised andmed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abivajavad lapsed: <ul style="list-style-type: none"> • 1000 Lasteabi poolt 2023. a (märts-detsember) koostatud pöördumist abivajavate laste kohta ja nendega seotud laste menetlusinfo STARis alates 2021. a. Väljavõtt tehakse, pidades silmas kogupopulatsiooni taustatunnuseid (regioon; asulatüüp linn-maa; menetluse tüüp) • Sellest 1000-st pöördumisest ja seotud infost iga 10. juhtumi kohta (kokku 100) detailsem info (abinõud, toimingud, juhtumiplaan). 2. Hädaohus olevat lapsed: <ul style="list-style-type: none"> • 400 Lasteabi poolt 2023. a (märts-detsember) koostatud pöördumist hädasolevate laste kohta ja nendega seotud laste menetlusinfo STARis alates 2021. a. Väljavõtt tehakse, pidades silmas kogupopulatsiooni taustatunnuseid (regioon; asulatüüp linn-maa; menetluse tüüp) • Sellest 400-st pöördumisest ja seotud infost 50 juhtumi kohta detailsem info (abinõud, toimingud, juhtumiplaan).
<p>5.1 Töödeldavate isikuandmete koosseis</p> <p><i>Milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees-ja perenimi, tervise seisundit kirjeldavad andmed jne)</i></p>	<p>Lapse registreeritud ja tegelik elukoht, sünniaeg, sugu. Lapsega seotud toimingud ja menetlusinfo STARis alates 2021. a. sh menetlused, pöördumised, toimingud ja rakendatud abinõud. Lapse lastekaitsealaste juhtumiplaanide väljavõtted.</p> <p>Andmed STAR andmebaasist:</p> <p>Andmed pöördumise kohta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andmed volitatud töötleja kohta • Pöördumise andmed • Siduva toimingu andmed • Asutuse andmed (pöördumise vastuvõtja) • Subjekti andmed (laps, keda pöördumised puudutavad) <p>Lapse andmed alates 2021. a:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erivajaduse, puude ja töövõime andmed • Eestkoste andmed • Hindamiste andmed • Juhtumiplaani andmed sotsiaalhoolekande seaduse § 9 alusel • Isikule makstud toetuste andmed

	<ul style="list-style-type: none"> • Isiku teenust saama suunamise otsuste andmed • Alla 18-aastase isiku vanema hooldusõiguse, perest eraldamise ja paigutamise andmed • Andmed menetluste kohta • Haldusmenetluse (toimingute) andmed • Menetlusega seotud dokumentide andmed
6. Isikuandmete allikad <i>Nimetage konkreetsed isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse</i>	Sotsiaalteenuste ja toetuste andmeregister STAR
7. Uuringu vajadusteks kogutud isikuandmete säilitamine, aeg ja põhjendus	<p>Vastavalt SKA ja Kantar Emori vahelisele lepingule on töövõtjal ehk Emoril kohustus uuringu käigus kogutud andmekogud säilitada kodeerituna ja hulgana, mis välistab nende samastamise konkreetsete isikutega, välja arvatud kui kokkuleppel tellijaga otsustatakse andmekogus olevad andmed (osaliselt või tervikuna) hävitada. Andmekogusid võib kasutada vaid teadustööks ning isikulist teavet nendega kaasa ei anta.</p> <p>Töövõtja krüpteerib vastavad andmekogud hiljemalt kahe kuu jooksul pärast tööde üleandmist tellijale, mida töövõtja kinnitab allkirjaga eraldi aktil.</p> <p>Krüpteeritud andmekogu säilitamise tähtaja ja tingimused lepivad pooled kokku valmis töö üleandmisel. Seda seetõttu, et sel hetkel võib olla täiendavaid kaalutlusi andmete säilitamise aja osas (nt teadustöö, kvaliteedikontroll vms), kuid maksimaalne andmete säilitamise tähtaeg on kuni kaks aastat peale töö üleandmist.</p>
7.1 Isikuandmete umbisikustamise (kodeerimise) viib läbi vastutav töötaja <i>Täitke, kui vastasite eelmisele küsimusele JAH</i>	<p>andmete töötleja (<i>uuringu läbiviija</i>)</p> <p>andmete kodeerimisteenuse osutaja (<i>teenuse osutaja on volitatud töötlejaks, palun täitke ka lahtrid volitatud töötleja kohta lisas nr 1</i>)</p>
7.2 Umbisikustatud andmete koosseis, mis säilitatakse	Täpsustatud punktis 7, kuna rakendatakse sama praktikat.
8. Andmesubjekti teavitamine isikuandmete töötlemisest	<p>Andmesubjekti teavitamine ei ole võimalik/põhjendatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> • andmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekti huve, sest väljund on teaduslik üldistus; • loa küsimine oleks seotud ebamõistlikult suurte kuludega;
9. Isikuandmete edastamine välisriiki⁴	Ei

⁴Isikuandmete edastamine Eestist on lubatud üksnes sellisesse riiki, kus on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu

<i>Puudutab üksnes umbisikustamata andmeid</i>	
<i>Kui jah, siis täita alljärgnevad küsimused</i>	
9.1 Riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse	
<i>Loetelu riikidest</i>	
9.2 Tingimused, mille alusel isikuandmeid edastatakse	
<i>Loetelu tingimustest (nt andmesubjekti informeeritud nõusolek, tööleping jms)</i>	
10 Teave, mille esitamist peab vastutav töötleja vajalikuks täiendavalt esitada	
<i>Näiteks teave isikuandmete kaitse eest vastutava isiku kohta)</i>	

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Kui Te ei ole uuringu läbiviija-füüsiline isik, siis lisage õiguslik alus taotluse allkirjastamiseks (olete teadusasetuse juht, juriidilise isiku juhatuse liige, volikirja alusel tegutsev esindaja).

Taotluse lisad:

Lisa 1: Volitatud töötlejate andmed	X
Lisa 2: Seaduse alusel loodud valdkonnapõhise eetikakomitee seisukoht (juhul, kui on olemas)	

Maret Maripuu

(allkirjastaja ees- ja perenimi)

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkiri ja kuupäev)

liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid
http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/thirdcountries/index_en.htm; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKS-i § 18 lõike 3 ja 5 alusel.

Lisa nr 1
Volitatud töötajate andmed

<i>NB! Täita ainult juhul, kui kasutatakse volitatud töötajat/töötajaid</i> Vastutava töötaja töötajat ei pea volitatud töötajana märkima.	
Volitatud töötaja nimi	As Emor
asutuse/äriühing/FIE nimi	
Registrikood või isikukood	10076576
Isikuandmete töötlemiskoha või kohtade aadressid	Maakri 21, Tallinn, Harjumaa, 10145
<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	
Asu- või elukoha aadress (analoogne registrikandega)	Maakri 21, Tallinn, Harjumaa, 10145
<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postii indeks</i>	
Kontaktandmed	+372 626 8500 emor@emor.ee
<i>telefon, e-post</i>	